



JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikogu õiguskomisjon
oiguskomisjon@riigikogu.ee

Teie 19.02.2026

Meie 02.03.2026

nr RIIGIKOGU/26-0101/-
3T
nr 8-2/591

Karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (804 SE)

Vabariigi Valitsus pani 19.02.2026 istungil justiits- ja digiministrile ülesandeks teha Vabariigi Valitsuse arvamus karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (804 SE) kohta kirjalikult teatavaks Riigikogu õiguskomisjonile. Käesolevaga anname teada, et Vabariigi Valitsus otsustas karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (804 SE) seadusena vastuvõtmist mitte toetada.

Kõnealuse seaduseelnõu algatas 21.01.2026 Kalle Grünthal ning sellega soovitakse täiendada karistusseadustikku (KarS) järgmise uue paragrahviga.

§ 311¹. Prokuröri poolt kohtumenetluses lubamatu toimingu tegemine

Prokuröri poolt valeandmete esitamise, menetlusedokumentide võltsimise, võltsitud menetlusedokumentide kasutamise, kaitseõiguse rikkumise või mõne muu kriminaalasja tegelike asjaolude moonutamise eest, –

karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega.

Olles tutvunud eelnõu ja seletuskirjaga märgime esmalt, et karistusseadustik juba sisaldab paragrahvi, mille number on 311¹ ja mis kehtivas seaduses näeb ette vastutuse kohtunikuabi või kohtujuristi poolt teadvalt ebaseadusliku kohtulahendi tegemise eest. Eelnõust ei selgunud, kas sellega soovitakse kehtiva seaduse § 311¹ tühistada või on tegu paragrahvinumbri valikul eksitusega. Olenemata sellest on eelnõus esitatud uue sätte koosseisuelemendid juba kehtiva õigusega kaetud.

- Ametialane võltsimine on kaetud KarS § 299 lg-ga 1, mille kohaselt ametiisiku (sh prokuröri, kes on ametiisik KarS § 288 lg 1 tähenduses) poolt dokumendi võltsimine või võltsitud dokumendi väljaandmine on kuritegu.
- Valeandmete esitamine on kaetud KarS § 280 lg-ga 1 ja 2. Kui prokurör esitab haldusorganile teadvalt valeandmeid, eesmärgiga saada ametlik dokument või omandada õigus, on see karistatav KarS § 280 lg 2 alusel.
- Üldine dokumendi võltsimine ja võltsitud dokumendi kasutamine on hõlmatud KarS §-ga 344 ja 345.
- Kriminaalasja tegelike asjaolude moonutamine sisaldub KarS § 316 lg-s 1, mille kohaselt on kriminaalkorras karistatav tõendi kõrvaldamine või kunstlik loomine, eesmärgiga takistada asjaolude tuvastamist. Kui asjaolude moonutamine seisneb teadvalt süütu isiku süüdistamises, kohaldub KarS § 310. Kui see seisneks menetluse teadvalt ebaseaduslikus lõpetamises või süüdistusest loobumises, kohalduks KarS § 311³.
- Kaitseõigus on põhiseadusega kaitstud põhiõigus. Kaitseõiguse rikkumist loetakse nii kriminaal- kui väärteomenetluses oluliseks rikkumiseks, mis võib olla aluseks kohtuotsuse tühistamisele (KrMS § 362 p 2; VTMS § 175 p 2). Ausa ja õiglase menetluse ja menetlusaluse isiku õiguste kaitseks on kriminaalkaristused ette nähtud süütegude eest nii kohtueelses,

kohtuvälises kui kohtumenetluses (KarS 18. ptk, 2. jagu, §§-d 310 - 323¹). Prokuröri poolt ametikohustuste süüline täitmata jätmine või mittekohane täitmine võib seejuures olla prokuratuuriseaduse alusel karistatav ka distsiplinaarkorras (ProkS § 31) ning kohtus vääritud käitumise eest (menetluse pahatahtlik venitamine, kohtu eksitamine jms) võib kohus kohaldada nii kaitsjale, esindajale kui prokurörile trahvi kuni 3200 eurot KrMS § 267 lg 4 alusel.

Eelnevast tulenevalt ei ole eelnõuga 804 SE esitatud täiendava paragrahvi lisamine karistusseadustikku põhjendatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Mari Haav
mari.haav@justdigi.ee